

Brüssel, 24.7.2013
COM(2013) 549 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE
direktiivi 2007/64/EÜ (makseteenuste kohta siseturul) ja määruse (EÜ) nr 924/2009
(piiriüleste maksete kohta ühenduses) kohaldamise kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

direktiivi 2007/64/EÜ (makseteenuste kohta siseturul) ja määruse (EÜ) nr 924/2009 (piiriüleste maksete kohta ühenduses) kohaldamise kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

I. DIREKTIIV 2007/64/EÜ

1. SISSEJUHATUS

Käesolevas aruandes antakse vastavalt direktiivi 2007/64/EÜ (makseteenuste kohta siseturul) (edaspidi „makseteenuste direktiiv”) artiklis 87 sätestatule ülevaade, kuidas on nimetatud direktiivi kohaldatud. Käesolev aruanne hõlmab ajavahemikku 2009–2012. Artiklis 87 nõutakse aruande esitamist mitmetel teemadel: direktiivi reguleerimisala (eelkõige madala väärtusega makseviisid ja e-raha); maksetehingud, kus vaid üks makseteenuse pakkuja asub ELis, ning maksetehingud, mida tehakse kõikides vääringutes; tegevusloa andmiseks kehtestatud nõuded ja turule sisenemise tõkked; usaldatavusnõuded (algkapital, omavahendid, kaitsenõuded); laenu andmine makseasutuste poolt; maksetehingu täitmise aeg ning maksetehingu täitmata jätmise või vale täitmine. Käesolevas aruandes käsitletakse ka muid teemasid.

Makseteenuste direktiivi läbivaatamise protsess põhines kahel sihtotstarbelisel välisuuringul. Esimeses uuringus – nn õiguslikus uuringus – esitati õigusliku vastavuse hinnang makseteenuste direktiivi ülevõtmisele 27 liikmesriigis¹. Teises uuringus – nn majandusuuringus – analüüsiti makseteenuste direktiivi ja sellega seotud määruse (EÜ) nr 924/2009 (eurodes tehtavate piiriüleste maksete kohta) majanduslikku mõju võrreldes nende algeesmärkidega². Samal eesmärgil koguti liikmesriikidelt ja asjaomastelt turuosalistelt andmeid jaemaksete poliitikat käsitlevate komisjoni nõuandekomiteede kaudu.

Käesolevas aruandes kirjeldatakse makseteenuste direktiivi ülevõtmist (2. jagu), analüüsitakse selle kohaldamist ja mõju (3. jagu), määratakse kindlaks makseteenuste direktiivi kohaldamisega kaasnevad peamised probleemid (4. jagu) ning tehakse mitmed järeldused (5. jagu).

2. DIREKTIIVI ÜLEVÕTMINE

Makseteenuste direktiiv jõustus 25. detsembril 2007. aastal ning liikmesriigid pidid kõnealuse direktiivi siseriiklikku õigusesse üle võtma 1. novembriks 2009. Mõni liikmesriik ei suutnud tähtaega järgida. Makseteenuste direktiivi rakendamiseks võttis enamik liikmesriike oma õigusnormistikus vastu uue õigusakti³.

Makseteenuste direktiivi rakendamisega ei kaasnud suuri probleeme ning liikmesriigid rakendasid selle nõuetekohaselt⁴. Ülevõtmismenetluse jooksul tegid komisjoni talitused liikmesriikidega koostööd ning pakkusid abi eesmärgiga tagada nõuetekohane ülevõtmine.

Direktiivis sätestatud täieliku ühtlustamise lähenemisviisist⁵ olenemata rõhutati õiguslikus uuringus siiski, et makseteenuste direktiiv sisaldas nii eri- kui ka üldisi sätteid, mis

¹ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/framework/transposition/psd_transposition_study_report_en.pdf.

² Uuring, mille koostasid London Economics ja IFF koostöös ettevõtjaga PaySys.

³ Tipik – lk 4.

⁴ Tipik – lk 5.

⁵ Makseteenuste direktiivi artikli 86 lõige 1.

põhjustasid rakendamisel raskusi kogu ELis. Mõni liikmesriik on täiendanud makseteenuste direktiivi sätteid siseriiklike lisaeeskirjadega.

Makseteenuste direktiiv sisaldab 25 valikut võimaldavat sätet. Kui liikmesriik otsustas kasutada valikut, pidi ta sellest teavitama komisjoni⁶.

Liikmesriikide valikute suur arv tuleneb vajadusest võtta arvesse kodumaiste turgude eripära ja makseteenuste direktiivi vastuvõtmise eesmärgil toimunud läbirääkimiste protsessi⁷. Sidusrühmad olid üldiselt neutraalsel seisukohal seoses valikut võimaldavate sätete mõjuga. Selline mitmekesisus ei ole kaasa toonud kasutajate ega teenuseosutajate puhul jurisdiktsioonilist arbitraaži seoses nende tegevuse asukohaga⁸.

3. DIREKTIIVI KOHALDAMINE JA MÕJU

3.1. I jaotis – sisu, reguleerimisala ja mõisted

3.1.1. Reguleerimisala

Artiklis 2 määratletakse reguleerimisala. Makseteenuste direktiivi lisa määratletakse tegevused, mis on hõlmatud mõistega „makseteenused”, ning lisa sisaldab seitset makseteenuste kategooriat. Koos artikliga 3, milles määratletakse reguleerimata tegevused, määratakse selles loetelus kindlaks makseteenuste direktiivi reguleerimisalaga hõlmatud teenused.

Majandusuuringus jõuti järeldusele, et kehtestatud loetelu on piisav. Seda kinnitavad ka sidusrühmad.

Samas tekitas saadud tagasiside teatavat muret seoses mõistete ja lisa kõikehõlmavusega. Leiti, et makseteenuste loetellu tuleks lisada veel mõned teenused. Samuti tuleks arvesse võtta uusi tehnoloogilisi ja ärilisi arenguid. Ka maksetehingute algatamise teenuseid pakkuvate kolmandast isikust teenusepakkujate hõlmamist peeti oluliseks.

3.1.2. Territoriaalne ja vääringupõhine reguleerimisala

Artikli 2 lõike 1 kohaselt kohaldatakse makseteenuste direktiivi ja selles sisalduvaid eeskirju tingimuste läbipaistvuse, andmete avaldamise nõuete ja äritegevuse kohta vaid ELi-siseste tehingute suhtes ehk selliste tehingute suhtes, mille puhul nii maksja makseteenuse pakkuja kui ka makse saaja makseteenuse pakkuja asuvad ELis.

13 liikmesriiki on siiski otsustanud kohaldada makseteenuste direktiivi mõnda eeskirja ka selliste maksetehingute suhtes, kus vaid üks makseteenuse pakkuja asub ELis,⁹ kohaldades neid sissetulevate või väljaminevate maksete ELi poole suhtes ning tehes seda siseriiklike õigusaktide kaudu, mille kasuks on otsustanud 11 liikmesriiki, või võimaldades lepingulisi erandeid, nagu seda on teinud kaks liikmesriiki. Makseteenuste direktiivi kohaldatakse ELi vääringutes tehtavate makseteenuste suhtes. Liikmesriigid, kes laiendavad makseteenuste direktiivi kohaldamisala ka selliste maksetehingute suhtes, kus vaid üks makseteenuse pakkuja asub ELis, kipuvad nimetatud direktiivi kohaldama ka ELi mittekuuluvate riikide / EMP riikide vääringutes tehtavate maksete suhtes.

Sellised erinevad eeskirjad mõjutavad sidusrühmi ja tarbijaid. Peale selle tarbijad lihtsalt ei tea, et kohaldatakse erinevat regulatiivset korda¹⁰. Teenusepakkujatest kasutab vähem kui 25 % erinevaid süsteeme ja menetlusi nende maksetehingute suhtes, kus vaid üks

⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/payments/framework/options_en.htm.

⁷ IFF, London Economics ja PaySys – lk 169.

⁸ IFF, London Economics ja PaySys – lk 171.

⁹ IFF, London Economics ja PaySys – lk 136–139.

¹⁰ IFF, London Economics ja PaySys – lk 141.

makseteenuse pakkuja asub ELis, ja nende maksetehingute suhtes, mille puhul nii maksja makseteenuse pakkuja kui ka makse saaja makseteenuse pakkuja asuvad ELis¹¹.

3.1.3. Reguleerimata tegevused

Artiklis 3 sätestatakse nende maksetehingute või teenuste loetelu, mille suhtes makseteenuste direktiivi ei kohaldata. Sellise reguleerimata tegevuste loetlemise tõttu on tarbijatel keeruline mõista, milline tegevus kuulub millise õigusraamistiku reguleerimisalasse. Komisjoni nimel läbi viidud uuringu tulemuste kohaselt toetavad 82 % 24st tarbijate ühendusest 20 erinevas liikmesriigis ja 15 pädevat ametiasutust reguleerimata tegevusi käsitlevate sätete muutmist¹². Sidusrühmad paluvad teatavaid erandeid selgitada või need välja jätta. Peale selle tundub, et makseteenuse pakkujad püüavad end hinnata, mõistmaks kas nende tegevus kuulub makseteenuste direktiivi reguleerimisalasse või mitte. Selle tulemuseks võib olla kas õigusnormide järgimisest kõrvalehoidumine või siis mattuvad pädevad ametiasutused teenusepakkujate esitatud teabenõuete alla¹³.

3.1.4. Madala väärtusega maksed ja e-raha

Artiklites 34 ja 53 sätestatakse vastavalt põhimõtted, mis käsitlevad makseteenustega seotud teabe ja e-raha suhtes kehtestatud erandeid. Makseteenuste direktiivis nähakse ette paindlikud võimalused, sest liikmesriigid võivad otsustada vähendada või kahekordistada sätetes kehtestatud summad siseriiklike maksetehingute puhul ning samuti suurendada neid summasid ettemaksega maksevahendite puhul¹⁴. Paljud liikmesriigid on otsustanud summat kahekordistada ja tõsta ettemaksega maksevahendite puhul künnise 500 euronit. Komisjoni uuringu tulemuste kohaselt väitis vaid 17 krediitiasutust 69st, et nad pakuvad selliseid makseviise, mis kuuluvad madala väärtusega maksetehingute erandi kohaldamisalasse. Selline leebem õiguskord konkureerib otseselt teise veelgi leebema korraga, mis on ette nähtud makseteenuste direktiiviga (st erand väikestele makseasutustele; maksetehingud, mille suhtes kohaldatakse erandit). Madala väärtusega maksetehingute puhul peetakse künnist, makseteenustega seotud teabe alaste nõuete taset ning õiguste ja kohustuste piiranguid piisavaks¹⁵.

3.1.5. Mikroettevõtjad

Artikli 30 lõikes 2 ja artikli 51 lõikes 3 sätestatakse, et liikmesriigid võivad ette näha, et III ja IV jaotist kohaldatakse mikroettevõtjate suhtes. Nimetatud ettevõtjate määramisel on makseteenuste direktiivis osutatud¹⁶ komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ, mis käsitleb mikroettevõtjate ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate määramist¹⁷.

Üheksa liikmesriiki on seda võimalust kasutanud III jaotise puhul¹⁸ ning kaheksa liikmesriiki on seda võimalust kasutanud IV jaotise puhul¹⁹. Majandusuuringu tulemuste kohaselt võivad vabatahtlikud sätted olla piisavad kõige väiksemate mikroettevõtjate jaoks, kuid mitte nende ettevõtjate jaoks, kelle bilansimaht on kokku kuni 2 miljonit eurot ja kellel on kuni 10 töötajat²⁰.

3.2. II jaotis – makseteenuse pakkujad

¹¹ IFF, London Economics ja PaySys – lk 148.

¹² IFF, London Economics ja PaySys – lk 130–131.

¹³ IFF, London Economics ja PaySys – lk 131.

¹⁴ Makseteenuste direktiivi artikli 34 lõige 2.

¹⁵ IFF, London Economics ja PaySys – lk 152–153.

¹⁶ Makseteenuste direktiivi artikli 4 lõige 26.

¹⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:en:PDF>.

¹⁸ Tipik – lk 31.

¹⁹ Tipik – lk 42.

²⁰ IFF, London Economics ja PaySys – lk 165.

3.2.1. Välismaal tegutsemiseks mõeldud tegevusloal põhinev kord

Liikmesriikides välismaal tegutsemiseks tegevusloa saanud makseasutuste arv on EMP riikides erinev. Mõnes riigis taotles välismaal tegutsemiseks tegevusluba märkimisväärne arv makseasutusi, samas teistes riikides ei ole ükski makseasutus avaldanud soovi saada välismaal tegutsemiseks tegevusluba²¹.

Sidusrühmade jaoks on välismaal tegutsemiseks mõeldud tegevusluba oluline tegur²². Pädevad ametiasutused kohaldavad erinevaid lähenemisviise. Sellest olenemata on välismaal tegutsemiseks mõeldud tegevusloa korra kehtestamine märkimisväärne muutus ning kuigi selle sätte mõju ei ole turul veel täheldatud, sätestati makseteenuste direktiiviga raamistik makseasutuste üleeuroopaliseks arenguks²³.

3.2.2. Tegevusloaga seotud nõuded

Mõni liikmesriik on nõudnud täiendavat ja üksikasjalikumat teavet taotlusvormidel,²⁴ mille makseasutused peavad tegevuse alustamiseks esitama.

Tasub märkida, et kuues liikmesriigis moodustavad uued pärast 2007. aastat loodud makseasutused 50 % või rohkem kõigist praegu olemasolevatest makseasutustest²⁵.

3.2.3. Usaldatavusnõuded (algkapital/omavahendid/kaitsemeetmed)

Makseteenuste direktiivis sätestatakse makseasutuste usaldatavusnõuded, sealhulgas nõuded seoses algkapitali²⁶ ja omavahenditega²⁷ ning kaitsenõuded²⁸.

3.2.3.1. Algkapitaliga seotud nõue

Vajalik algkapital jääb vahemikku 20 000 eurot kuni 125 000 eurot sõltuvalt teenusepakkuja tegevusest.

3.2.3.2. Omavahendid

12 liikmesriiki on otsustanud kohaldada artikli 7 lõikes 3 ette nähtud võimalust,²⁹ mille kohaselt liikmesriigid võivad otsustada mitte kohaldada artiklis 8 kehtestatud meetodeid selliste makseasutuste omavahendite arvutamisel, mis kuuluvad oma krediitiasutusest emattevõtjat hõlmava konsolideeritud järelevalve alla³⁰.

Omavahendite summa võib olla 20 % suurem või väiksem valitud arvutusmeetodist tulenevast summast³¹. Vaid kaks liikmesriiki otsustas seda võimalust mitte kasutada. Kaks riiki kohaldasid vaid võimalust suurendada omavahendite nõude summat ning ülejäänud liikmesriigid nägid ette kaks võimalust³². Kuid valdav enamik reguleerivatest asutustest ei kasutanud seda võimalust, kuigi säilitasid seadusliku õiguse seda teha³³. Näib, et sidusrühmad (sealhulgas 16 riigi ametiasutust) on üldiselt nõus, et omavahendeid käsitlevad nõuded on piisavalt ranged³⁴.

²¹ IFF, London Economics ja PaySys – lk 175.

²² IFF, London Economics ja PaySys – lk 180–183.

²³ 13 liikmesriigis olemasolevate andmete kohaselt; IFF, London Economics ja PaySys – lk 177.

²⁴ Tipik – lk 10.

²⁵ IFF, London Economics ja PaySys – lk 192.

²⁶ Makseteenuste direktiivi artikkel 6.

²⁷ Makseteenuste direktiivi artikkel 7.

²⁸ Makseteenuste direktiivi artikkel 9.

²⁹ Tipik – lk 12.

³⁰ Direktiivi 2006/48/EÜ kohaselt.

³¹ Makseteenuste direktiivi artikli 8 lõige 3.

³² Tipik – lk 13.

³³ IFF, London Economics ja PaySys – lk 198.

³⁴ IFF, London Economics ja PaySys – lk 200.

3.2.3.3. Kaitsenõuded

Omavahendite kaitsmiseks on kehtestatud kaks võimalust: makseasutused võivad hoida selliseid vahendeid kas eraldi kontol või sõlmida kindlustuslepingu. Tundub, et enamik EMP riikides asuvaid makseasutusi kasutab esimest võimalust, sest seda peetakse selgemaks, mugavamaks ja kulutasuvamaks ning see on kooskõlas siseriikliku õiguse ja riigi tavadega. Kaitsenõuetega nähakse ette kasutajate kõrge kaitsetase³⁵.

3.2.4. Makseasutused, kelle suhtes on kehtestatud erand

Teenusepakkujate registrisse³⁶ võib kanda füüsilisi ja juriidilisi isikuid ning nende suhtes kohaldatakse leebemaid usaldatavusnõudeid vastavalt artiklitele 26 ja 27. Selle võimaluse on oma siseriiklikku õigusesse üle võtnud 15 liikmesriiki, kuid seni on seda kasutanud neist vaid üheksa. Siiani on sellisest leebemast korrast kasu saanud 2203 nn väikest makseasutust või erandiga hõlmatud / registrisse kantud makseasutust. Kui erandi kasutamise võimalust ei oleks ette nähtud, tegutseksid mõned teenusepakkujad väljaspool õigusraamistikku³⁷.

3.2.5. Juurdepääs maksesüsteemidele

Enamik liikmesriike võttis artikli 28 üle sõna-sõnalt³⁸. Asjaolu, et nimetatud sätet ei kohaldata kõikide maksesüsteemide suhtes, loob ebavõrdsed tingimused makseasutuste ja eelkõige krediitiasutuste seas. Komisjoni konsultatsiooni käigus roheline raamatu „Euroopa integreerituma kaardi-, interneti- ja mobiilimaksete turu saavutamine”³⁹ teemal saadud vastustest nähtub, et makseasutused on mures mõju pärast, mida avaldab maksesüsteemidele juurdepääsu käsitlev makseteenuste direktiivi säte. Teisalt väidavad krediitiasutused, et maksesüsteeme tuleks kaitsta mis tahes riskide eest, millel võib olla üldiselt kahjulik mõju süsteemidele, ning sellepärast tuleks nende arvates teostada maksesüsteemide üle jätkuvalt järelevalvet ja juurdepääs neile peaks olema piiratud.

3.3. III jaotis – läbipaistvusnõuded ja nõuded makseteenustega seotud teabe kohta

3.3.1. Standardsed tingimused ja läbipaistvus seoses teabega, mis hõlmab hindade ja tasude arvutamist kasutajate ja teenusepakkujate puhul

Kindlaks on tehtud konkreetsed klientide probleemid,⁴⁰ mis on seotud reguleerimisala, kvaliteedi, ülemäärase tehnilise sisu, läbipaistmatuse ja kättesaadavusega.

Tingimuste läbipaistvuse ja teabega seotud nõuete alaseid eeskirju kohaldatakse nii lihtsate makseteenuste suhtes (ühekordsed maksetehingud, näiteks rahasiire või arve tasumine) kui ka keerulisemate teenuste suhtes, mis põhinevad raamlepingutel (mille alusel teostatakse üksikud maksetehingud). Ühekordsete maksetehingute puhul on suur probleem teabe esitamine kaarditehingute suhtes kohaldatavate vahetuskursside kohta⁴¹. Makseteenuste direktiivi kohaselt peab tarbijat eelnevalt teavitama kohaldatavatest vahetuskurssidest, või kui kasutatakse aluskurssi, siis asjaomasest kuupäevast, mille alusel vahetuskurss kindlaks määratakse. Praktikas see sageli nii ei toimu. Muud probleemsed valdkonnad hõlmavad tasude jaotust ja krediteerimise väärtuspäeva käsitlevat teavet juhtudel, kui maksekonto suhtes ei ole kehtestatud intressimäär või kui maksekonto puudub.

³⁵ IFF, London Economics ja PaySys – lk 197.

³⁶ Ette nähtud makseteenuste direktiivi artiklis 13.

³⁷ IFF, London Economics ja PaySys – lk 207.

³⁸ Tipik – lk 30.

³⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0941:FIN:EN:PDF>,
<https://circabc.europa.eu/faces/jsp/extension/wai/navigation/container.jsp>.

Vastused:

⁴⁰ IFF, London Economics ja PaySys – lk 295.

⁴¹ IFF, London Economics ja PaySys – lk 246.

Raamlepinguid käsitlevad ühtlustatud eeskirjad hõlmavad lepingueelselt esitatava laiaulatusliku teabe kindlaksmääramist, tehingueelse ja tehingujärgse teabe kindlaksmääramist, teabeesitusviise (sealhulgas vahetu ja kaugteabeedastus), lepingutingimuste pidevat kättesaadavust, raamlepingu muutmist, sealhulgas intressimäära ja vääringu muutmine, ning raamlepingu lõpetamist.

Suuri probleeme on vähe ning need on peamiselt seotud raamlepingu muutmisega. Alati ei järgita nõuetekohaselt kavandatud muudatustest teavitamist käsitlevaid eeskirju ning ei järgita nõuet, mille kohaselt peab muudatustest teavitamise ja nende muudatuste jõustumise vahele jääma kaks kuud. Raamlepingu muutmise erijuhtum on intressimäära ja tasude muutmine.

Makseteenuste direktiivis ei käsitleta põhjalikult juhtumit, mil kasutaja ei ole nõus raamlepingusse tehtavate muudatustega.

3.4. IV jaotis – õigused ja kohustused

3.4.1. Lisatasu

Makseteenuste direktiivis käsitletakse lisatasu kui liikmesriikidele ette nähtud reguleerimisvõimalust. 14 liikmesriiki on lisatasu kehtestamise üldiselt ära keelanud, üks liikmesriik on keelanud määrata seda deebetkaartide kasutamise, kuid mitte krediitkaartide kasutamise eest ja 12 liikmesriiki ei ole seda üldiselt ära keelanud, lubades määrata lisatasu kõikide kaartide puhul, ning üks liikmesriik on lubanud määrata selle vaid krediitkaartide puhul⁴².

Liikmesriikides, kus lisatasu kehtestamine on lubatud, valmistab probleeme asjaolu, et kaardi kasutamise seotud kulud avaldatakse tarbijale sageli alles hiljem. Lisatasude kontrollimine tundub olevat seotud ka kontrolliga selle üle, mis juhtub makseteenuste tarneahela hilisemas etapis. Samuti tuleb meelde tuletada, et tarbijate õigusi käsitleva direktiiviga (2011/83/EÜ) piiratakse lisatasu kehtestamise õigust alates 2014. aasta keskpaigast.

3.4.2. Vastutus (autoriseerimata maksetehing)

Artiklis 60 nähakse ette õigus saada hüvitist seoses autoriseerimata tehingutega. Kõikide autoriseerimata tehingute viivitamatu hüvitamise põhimõtet kohaldatakse tingimusteta kõigi kasutajate suhtes.

Artikli 61 lõikes 1 sätestatakse erand, mille kohaselt maksjad – ja mitte makseteenuse pakkujad – kannavad mis tahes autoriseerimata maksetehingutega seotud kahju. Selline vastutus lasub kaotatud või varastatud maksevahendi või maksevahendi väärkasutamise puhul. Ühtlasi nähakse makseteenuste direktiivi sättes ette, et sellisel juhul on maksimaalne summa 150 eurot. Rakendamisel on kasutatud erinevaid lähenemisviise: kuigi kõiki makseteenuste direktiivi sättes ette nähtud aspekte ei ole korratud, on mõnes liikmesriigis tarbijate või kasutajate vastutus väiksem kui 150 eurot, samal ajal kui teistes liikmesriikides peavad nad kandma kogu kahju.

3.4.3. Hüvitise saamise õigus

Artikli 62 ja sellele järgnevate sätete kohaselt on maksjatel õigus nõuda autoriseerimata maksetehingu eest hüvitist kaheksa nädala jooksul teatavatel tingimustel ja eelkõige juhul, kui maksja ei ole maksesaajaga üksmeelel seoses ülekantud summaga. Nagu teatati komisjoni deklaratsioonis SEPA lõppkuupäeva määramise kohta, hindas komisjon seda, kas ühtlustatud hüvitamiseeskirjad on osutunud eesmärgi täitmisel piisavaks. Eeskirjadega soovitakse tagada maksjatele laiaulatuslik kaitse. Samas peetakse kehtivaid eeskirju mõnest varem kehtinud siseriiklikust eeskirjast mõnikord vähem soodsamaks. Selle tulemusel laiendasid mitmed

⁴² Tipik – lk 44.

liikmesriigid hüvitamisõiguse kohaldamisala kõikidele otsekorraldustele, mingeid tingimusi kehtestamata. Kuna ka praegu kehtivates SEPA otsekorraldusi käsitlevates peamistes eeskirjades nähakse ette tingimusteta hüvitamise saamise õigus otsekorralduste puhul, kohaldavad teatavad teenusepakkujad tingimusteta õigust vabatahtlikult. Mõni teenusepakkuja väljendas suurt muret seoses hüvitamisõiguste kohaldamisega. Kuigi hüvitamiseks ette nähtud kümnepäevast ajaraamistikku peeti otsekorralduste puhul üldiselt sobivaks, leitakse, et selline ajaraamistik valmistab probleeme kaarditehingute puhul, sest teenusepakkuja ei suuda tavaliselt otsustada hüvitamisaotluse üle kümne tööpäeva jooksul⁴³.

3.4.4. Täitmise aeg

Teenusepakkujad ei andnud teada mingitest suurtest raskustest täitmisaaja järgimisel või väärtuspäevade rakendamisel maksetehingute puhul, mis on ette nähtud makseteenuste direktiivis⁴⁴. Enamik liikmesriike rakendas makseteenuste direktiivi nõuetekohaselt seoses krediteerimise ajapiirangut käsitleva eeskirjaga ning seoses võimalike eranditega maksjate ja nende teenusepakkujate vahelise kokkuleppe korral ning seoses eranditega, mis käsitlevad paberkanjal algatatud maksetehinguid. Kuid tundub, et mitte kõik liikmesriigid ei ole võtnud vastu neid kahte erandit.

Kuigi makseteenuste direktiivis lubatakse väljuvate maksetehingute puhul kehtestada arvelduspäeva lõppemise ajaga ligilähedane kliendimaksete vastuvõtmise lõppemise tähtaeg, on krediidasutuste kehtestatud tähtajad väga erinevad. Seda mõistet on erinevalt tõlgendatud. Seega võib see mõjutada maksete tegelikku täitmise aega.

3.4.5. Maksetehingu täitmata jätmine või vale täitmine

Artikli 75 kohaselt peab maksja makseteenuse pakkuja vastutuse alusel hüvitama makseteenuse pakkuja maksjale täitmata jäetud või valesti täidetud maksetehingu summa.

Teenusepakkujad andsid teada probleemidest seoses nende range vastutusega teatavates valdkondades, eelkõige seoses tingimuste läbipaistvusega ja teabe esitamisega. Makseteenuste direktiivis sätestatakse, et maksetehingu vale täitmise kõikide juhtude puhul on parandusmeetmeks hüvitamine, mis tähendab makse saaja konto krediteerimist. Sõna-sõnalt tõlgendades tähendaks kõnealune makseteenuste direktiivi eeskiri seda, et vale täitmine hõlmab ka hilinemisega täitmist. Sellega seoses on vastutuse tõhususe põhinäitaja see, kui kiiresti saavad kasutajad parandusmeedet kasutada. Makseteenuste direktiivis nähakse ette konkreetsed tähtajad parandusmeetmete võtmiseks.

4. MAKSETEENUSTE DIREKTIIVI TOIMIMISE LÄBIVAATAMINE: ESILEKERKINUD PROBLEEMID

Makseteenuste direktiivi abil on juba saavutatud märkimisväärset edu jaemaksete turu üldisel integreerimisel. Kuid nimetatud turg on väga dünaamiline ja viimastel aastatel on sellel aset leidnud märkimisväärne innovatsioon. Selle turu olulised valdkonnad – eelkõige kaardimaksed ja uued makseviisid, näiteks interneti- ja mobiilimaksed – on sageli liiga killustunud, olles piiratud riigipiiridest, ning see muudab raskeks innovatiivsete ja kergesti kasutatavate digitaalsete makseteenuste tõhusa arendamise ning tarbijatele ja jaemüüjatele tõhusate, mugavate ja turvaliste makseviiside võimaldamise Euroopa tasandil (erandiks võivad olla krediitkaardid), et osta aina suuremas valikus pakutavaid kaupu ja teenuseid. Neil turgudel aset leidnud hiljutised arengud on tähelepanu juhtinud ka teatavatele regulatiivsetele lünkadele ja turutõrgetele kaardi-, interneti- ja mobiilimaksete turgudel. Selleks et nende

⁴³ IFF, London Economics ja PaySys – lk 267.

⁴⁴ IFF, London Economics ja PaySys – lk 270.

probleemidega nõuetekohaselt toime tulla, tuleks Euroopa tasandil ette näha ühtlustatud lähenemisviis.

5. JÄRELDUSED

Makseteenuse pakkujate õiguste ja kohustuste ühtlustamine makseteenuste direktiivis on aidanud nii hõlbustada ühtsete makseteenuste pakkumist kogu ELis kui ka vähendanud õigusnormide järgimise ja tootmiskulusid paljude makseteenuse pakkujate jaoks. Oodatav kasu ei ole veel täiel määral avaldunud muudes õigusnormides (rahapesuvastased, andmekaitse ja tarbijakaitse alased õigusaktid) kogu ELis esinevate erinevuste tõttu. Tarbijate seisukohast on peamised probleemid seotud erinevate lähenemisviisidega, mida makseteenuse pakkujad ja liikmesriigid otsustasid kasutada, kui direktiiviga anti neile manööverdamis- ja kaalutlusruumi seoses rakendamisega⁴⁵.

II. MÄÄRUS (EÜ) NR 924/2009

1. Sissejuhatus

Määrusega (EÜ) nr 924/2009 kaotatakse erinevused eurodes tehtud piiriüleste ja siseriiklike maksete tasude vahel. Määrust kohaldatakse eurodes tehtud maksete suhtes kõigis ELi liikmesriikides. Määruse peamine põhimõte seisneb selles, et ELi mis tahes makseteenuse pakkuja pakutavate makseteenuste tasud peavad olema samad samasuguse väärtusega makse puhul, olenemata sellest, kas makse on siseriiklik või piiriülene. Määrust kohaldatakse kõikide elektrooniliselt töödeldud maksete, sealhulgas krediidikorralduste, otsekorralduste, sularaha väljavõtmise, deebet- ja krediitkaartidega tehtud maksete ning rahasiirete suhtes.

Määrusega (EÜ) nr 924/2009 ja selle eelkäijaga, nimelt määrusega (EÜ) nr 2560/2001 kaasnes tarbijate (ja muude makseteenuse kasutajate) makstavate tasude märkimisväärne langus reguleeritud makseteenuste puhul. Näiteks 100 euro suuruse krediidikorralduse ELi keskmised tasud langesid 23,60 eurolt 2001. aastal 2,46 eurole 2005. aastal. Samamoodi langesid piiriülese pangaautomaatidest sularaha eurodes väljavõtuga kaasnevad tasud samale tasemele raha väljavõtuga pangaautomaatidest nende koduriigis. Seega võimaldas määrus olulist säästu miljonite ELi kodanike jaoks.

2. Läbivaatamisklausel

Määruse artiklis 15 nähakse ette kahe aruande esitamine. Esimese aruande eesmärk on käsitleda statistika eesmärgil kehtestatud riigisiseste arvelduspõhiste aruandluskohustuste kaotamise asjakohasust ning see on seotud määruse artikliga 5.

Teise aruande eesmärk on hinnata määruse üldist kohaldamist ja uurida üksikasjalikumalt kolme järgmist konkreetset teemat:

- IBAN-numbri ja BIC-koodi kasutamine seoses maksete automatiseerimisega;
- artikli 3 lõikes 1 sätestatud maksimummäär (st 50 000 euro suurune maksimummäär, mille suhtes määrust kohaldatakse) asjakohasus;
- turu areng seoses artiklite 6, 7 ja 8 kohaldamisega, st vahendustasud otsekorraldustehingute puhul ja juurdepäätavus otsekorraldustehingute eesmärgil.

Kaasseadusandjate kindlaks tehtud probleemid, mida aruanded peavad hõlmama, on vahepeal käsitlemist leidnud uues, 2010. aasta detsembris esitatud komisjoni ettepanekus määruse kohta.

⁴⁵ IFF, London Economics ja PaySys – lk 288.

3. Määrusega (EL) 260/2012 (SEPA-le ülemineku määrus) kehtestatud muudatused

SEPA-le ülemineku määrusega, mis jõustus 31. märtsil 2012. aastal, viidi piiriüleseid makseid käsitlevasse määrusesse sisse mitmed muudatused. Eelkõige sätestati järgmist:

- alates 1. veebruarist 2016 kaotatakse riigisisese arvelduspõhised aruandluskohustused;
- IBAN-numbri ja BIC-koodi kasutamisel seoses maksete automatiseerimisega kohaldatakse SEPA-le ülemineku määruse üldeeskirju;
- lõpetatakse artikli 3 lõikes 1 ette nähtud 50 000 euro suuruse maksimummäära kohaldamine;
- tegeldakse otsekorraldustehingute vahendustasusid (piiriüleseid makseid käsitleva määruse artiklid 6 ja 7) käsitleva õiguslikku olukorraga;
- kinnitatakse, kui oluline on juurdepääs otsekorraldustehingute eesmärgil (piiriüleseid makseid käsitleva määruse artikkel 8).

4. Järeldused

SEPA-le ülemineku määruse vastuvõtmisega vaadati läbi piiriüleseid makseid käsitleva määruse artiklis 15 määratletud probleemid. Sellest tulenevalt ei ole vaja määrust neis küsimustes läbi vaadata. Tuleks rõhutada, et 50 000 euro suuruse maksimumkõnnise kaotamine kujutab endast suurt ja oodatud edusammu jaemaksete turu integreerimiseks Euroopa tasandil.

Kuigi majandusuuringu raames on tõstatatud mitmeid määruse kohaldamisega seotud küsimusi, sai läbivaatamisprotsessi käigus kinnitust tõsiasi, et määrus näib toimivat hästi. Näiteks 100 euro suuruste ülekannete tasud langesid veelgi ning internetiülekannete puhul on euroala keskmine tasu 0,50 eurot. Pangas algatatud ülekannete tasu jäi jätkuvalt väikeseks, nimelt 3,10 euro juurde⁴⁶.

Selle tulemusel jõudis komisjon järeldusele, et määruse (EÜ) nr 924/2009 teksti muutmine ei ole praegu vajalik ega soovitatav.

III LÕPLIKUD JÄRELDUSED

Makseteenuste direktiivi eesmärgid on „luua ühenduse tasandil nüüdisaegne ja sidus makseteenuste õiguslik raamistik – olenemata sellest, kas makseteenused on kooskõlas süsteemiga, mis tuleneb finantssektori algatusest luua ühtne euromaksete piirkond (*Single Euro Payments Area*) – mis oleks neutraalne, et tagada võrdsed võimalused kõikidele maksesüsteemidele eesmärgiga säilitada tarbijate valikuvõimalus, mis oleks võrreldes praeguste riiklike süsteemidega oluliseks sammuks edasi tarbijate kulude vähendamise, turvalisuse ja tõhususe valdkondades”⁴⁷. Makseteenuste direktiiv sobib üldiselt oma eesmärgi täitmiseks ning mis tahes tulevased võimalikud muudatused peaksid arvesse võtma evolutsioonilist, mitte aga revolutsioonilist lähenemisviisi.

Makseteenuste direktiivi ja selle mõju analüüsist nähtub, et nimetatud direktiivi võiks teha mitmeid muudatusi eesmärgiga suurendada direktiivi mõju, selgitada direktiivi mitmeid aspekte,⁴⁸ tagada võrdsed tingimused ning võtta arvesse tehnoloogia arengut. Sellega seoses kohaldatakse makseteenuste direktiivi ainult nende maksete suhtes, mille mõlemad

⁴⁶ 2012. aasta septembri andmed.

⁴⁷ Makseteenuste direktiivi põhjendus 4.

⁴⁸ IFF, London Economics ja PaySys – lk 275.

makseteenuse lõpp-pakkujad asuvad EMP riigis, aga mitte näiteks selliste maksetehingute suhtes, mis tehakse kolmandasse riiki või mis algatatakse kolmandas riigis (maksetehingud, kus vaid üks makseteenuse pakkuja asub ELis). Makseteenuste direktiivi vastuvõtmise ajal jäeti mitmed maksetegevused (maksetega seotud tegevused) direktiivi reguleerimisalast välja. Selle tulemusel on kujunenud olukord, kus makseteenuste direktiiv ei kaitse makseteenuse kasutajaid üha suureneva tehingute mahu eest, on tekkinud ebakindlus seoses direktiivi tegeliku reguleerimisalaga ja kujunenud ebavõrdsed tingimused. Makseteenuste direktiiviga võimaldatud paindlikkus – mille raames on kaubandusettevõtjatel võimalus küsida tasu või teha allahindlust, et suunata tarbija kõige tõhusama makseviisi juurde – koos liikmesriikidele antud võimalusega keelustada või piirata selliste lisatasude kehtestamist oma territooriumil on toonud turule äärmusliku heterogeensuse. Selleks et edendada tarbijakaitset ja suurendada õiguskindlust, võiks kaaluda hüvitamiseeskirjade täiendavat ühtlustamist otsekorralduste puhul, et kõrvaldada praegu Euroopas selles valdkonnas esinevad erinevused. Samuti võiks ette näha lihtsustatud korra reguleerimisala vähendamise nn väikeste makseasutuste puhul ja teha mõningad kohandused vastutusega seotud sätetesse.

Samuti tuleb arvesse võtta tehnoloogilisi ja ärilisi arenguid. Turule on tulnud uued osalejad (nn kolmandast isikust makseteenuse pakkujad), kes pakuvad põhimõtteliselt madala tasu eest internetipõhiseid makselahendusi, kasutades klientide nõusolekul nende koduseid internetipanganduse rakendusi ning andes kaubandusettevõtjatele teada, et summad on laekumas, hõlbustades sel moel ostmist internetis. Mõned turuosalisel pakuvad ka konsolideeritud teavet makseteenuse kasutaja erinevate kontode kohta (kontoga seotud teabeteenused). Kuigi need turuosalisel toovad maksete kasutajatele – nii kaubandusettevõtjatele kui ka tarbijatele – üldiselt vaieldamatut kasu ja suurendavad turul konkurentsi, tuleb ELi tasandil käsitleda mitmeid küsimusi, mis on seotud turvalisusega, juurdepääsuga maksekontosid käsitlevale teabele või andmekaitsega. Lisaks tuleb käsitleda nende turuosaliste kui makseteenuste direktiivi tähenduses makseasutuste võimalikku litsentseerimist ja nende üle teostatavat järelevalvet.

Määruse (EÜ) nr 924/2009 puhul ei ole vaja reguleerimisala täiendavalt läbi vaadata või parandada, nagu on juba eespool öeldud.

1. lisa

Määrusega (EL) nr 260/2012 määrusesse (EÜ) nr 924/2009 sisse viidud muudatused

Piiriüleseid makseid käsitlev määrus	Algne säte	SEPA-le ülemineku määrus	Muudetud säte
Artikli 3 lõige 1	Kuni 50 000 euro suuruste maksete eest võetavad tasud peaksid olema samasugused piiriüleste maksete ja vastavate samasuguse väärtusega riigisiseste maksete puhul.	Artikli 17 lõige 2	Mis tahes suurusega maksete eest võetavad tasud peaksid olema samasugused piiriüleste maksete ja vastavate samasuguse väärtusega riigisiseste maksete puhul.
Artikkel 5	Liikmesriigid peavad kaotama statistiliste andmete kogumise eesmärgil kehtestatud riigisiseseid arvelduspõhised aruandluskohustused kuni 50 000 euro suuruste maksete puhul.	Artikli 17 lõige 4	Liikmesriigid peavad alates 1. veebruarist 2016 kaotama statistiliste andmete kogumise eesmärgil kehtestatud riigisiseseid arvelduspõhised aruandluskohustused mis tahes väärtusega maksete puhul.
Artikkel 6	Mitmepoolset vahendustasu summas 0,088 eurot kohaldatakse piiriüleste otsekorraldustehingute suhtes kuni 1. novembrini 2012 , välja arvatud juhul, kui on kokku lepitud väiksem vahendustasu.	Artikli 6 lõige 3 ja artikkel 8	Mitmepoolset vahendustasu kohaldatakse piiriüleste otsekorraldustehingute suhtes kuni 1. novembrini 2012. Alates 1. veebruarist 2014 võidakse R-tehingute suhtes kohaldada rangelt määratletud kriteeriumide alusel piiriüleste otsekorraldustehingute mitmepoolset vahendustasu (kulupõhine lähenemisviis).
Artikkel 7	Mitmepoolset vahendustasu kohaldatakse riigisiseste	Artikli 6 lõige 3, artikkel 8 ja	Mitmepoolset vahendustasu kohaldatakse riigisiseste

	otsekorraldustehingute suhtes kuni 1. novembrini 2012 , kuid seda ainult juhul, kui see oli selles liikmesriigis kehtestatud enne 1. novembrit 2009.	artikli 17 lõige 5	otsekorraldustehingute suhtes kuni 1. veebruarini 2017 , kuid seda ainult juhul, kui see oli selles liikmesriigis kehtestatud enne 1. novembrit 2009. Alates 1. veebruarist 2014 võidakse seda kohaldada R-tehingute suhtes rangelt määratletud kriteeriumide alusel (kulupõhine meetod).
Artikkel 8	Makseteenuse pakkujad tagavad euroala liikmesriikides juurdepääsu otsekorraldustehingute eesmärgil 1. novembriks 2010 . Makseteenuse pakkujad tagavad selle euroalasse mittekuuluvates riikides 1. novembriks 2014 .	Artikkel 3, artikli 16 lõige 2 ja artikli 17 lõige 6	Makseteenuse pakkujad tagavad viivitamata euroala liikmesriikides juurdepääsu (kreeditorralduste ja) otsekorraldustehingute eesmärgil. Makseteenuse pakkujad tagavad selle euroalasse mittekuuluvates riikides 31. oktoobriks 2016 .
Artikli 15 lõige 2	(IBAN-numbri ja) BIC-koodi kasutamine seoses maksete automatiseerimisega.	Artikli 5 lõiked 4 ja 5 ning artikli 17 lõige 3 + lisa	Makseteenuse pakkujad on kohustatud kasutama BIC-koodi – kuid ainult juhul, kui see on vajalik – kuni 1. veebruarini 2014 siseriiklike maksete puhul ja kuni 1. veebruarini 2016 piiriüleste maksete puhul. Alates 1. veebruarist 2016 tuleb kasutada ainult IBAN-numbrit.